

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ลักษณะข้อมูล

วิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ชนิดภาคตัดขวาง (cross-sectional study) เพื่อศึกษาปริมาณสารปรอทในปัสสาวะของทันตบุคลากร ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นข้อมูลทางชีวภาพ ได้มาจากการเก็บปัสสาวะของกลุ่มตัวอย่างไปตรวจวิเคราะห์ระดับปรอท และเก็บข้อมูลตัวแปรอิสระโดยแบบบันทึกข้อมูลบุคคล และสภาพแวดล้อมของการทำงานต่าง ๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่สัมผัสกับสารปรอทเป็นระยะเวลานาน

1.1 กลุ่มทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน ทั้งหมด 10 โรงพยาบาลดังนี้

1.1.1	โรงพยาบาลบ่อทอง	จำนวน	6	คน
1.1.2	โรงพยาบาลหนองใหญ่	จำนวน	5	คน
1.1.3	โรงพยาบาลบ้านบึง	จำนวน	6	คน
1.1.4	โรงพยาบาลพานทอง	จำนวน	5	คน
1.1.5	โรงพยาบาลพนัสนิคม	จำนวน	10	คน
1.1.6	โรงพยาบาลอ่าวอุดม	จำนวน	14	คน
1.1.7	โรงพยาบาลบางละมุง	จำนวน	6	คน
1.1.8	โรงพยาบาลสัตหีบ กม.10	จำนวน	9	คน
1.1.9	โรงพยาบาลวัดญาณสังวราราม	จำนวน	3	คน
1.1.10	โรงพยาบาลเกาะสีชัง	จำนวน	2	คน
รวม			63	คน

1.2 กลุ่มควบคุม (บุคลากรทั่วไป) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ, การเงิน ฯลฯ ในโรงพยาบาลชุมชนทั้ง 10 โรงพยาบาล แห่งละ 3 คน

2. กลุ่มที่เริ่มสัมผัสกับสารปรอท

- 2.1 นักศึกษาทันตภิบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
จำนวน 41 คน
- 2.2 นักศึกษาพนักงานอนามัย (กลุ่มควบคุม) วิทยาลัยการสาธารณสุข
จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 41 คน

แผนการเก็บตัวอย่าง

แผนการเก็บตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มทันตบุคลากรที่สัมผัสกับสารปรอทในโรงพยาบาลชุมชน

ตัวอย่างที่ต้องการวิเคราะห์คือ ปัสสาวะ

บุคลากรแบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อยดังนี้

ก = ทันตแพทย์

ข = ทันตภิบาล

ค = ผู้ช่วยทันตแพทย์

ง = เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ, การเงิน ฯลฯ ในโรงพยาบาลชุมชน (กลุ่มควบคุม)

โรงพยาบาลชุมชนจำนวน 10 แห่ง

1. โรงพยาบาลบ่อทอง	6. โรงพยาบาลอ่าวอุดม
2. โรงพยาบาลหนองใหญ่	7. โรงพยาบาลบางละมุง
3. โรงพยาบาลบ้านบึง	8. โรงพยาบาลสตึกหีบ กม.10
4. โรงพยาบาลพานทอง	9. โรงพยาบาลวัดญาณสังวราราม
5. โรงพยาบาลพนัสนิคม	10. โรงพยาบาลเกาะสีชัง

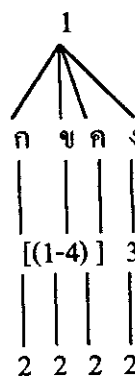
รพ. (10)

2.....10

บุคลากร (4)

ซ้ำ (1-4)

จำนวนซ้ำของการวิเคราะห์

2. กลุ่มทัศนบุคลากรที่เริ่มสัมผัสกับสารปรอท

ตัวอย่างที่ต้องการวิเคราะห์คือ ปัสสาวะ

บุคลากรแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยดังนี้

ท = นักศึกษาทันตภิบาล

พ = นักศึกษาพนักงานอนามัย (กลุ่มควบคุม)

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี 1 แห่ง

วสส.ชบ. (1)

บุคลากร (2)

ซ้ำ (41)

จำนวนซ้ำของการวิเคราะห์ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เก็บข้อมูลทางชีวภาพ

เก็บตัวอย่างปัสสาวะช่วงตื่นนอนตอนเช้า (early morning urine) ทุกวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ จำนวน 50 มล. ลงในขวด teflon ปากกว้างขนาด 250 มล. ติดเทปขาวเขียนหมายเลขให้ถูกต้อง นำไปแช่เย็นเพื่อรอตรวจผล

ตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการสัมภาษณ์

การตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ การตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารปรอทในปัสสาวะ

ใช้เครื่อง Hydride generator fluorescence spectrometer

สารเคมี

1. 0.2 N Potassium Bromate (KBrO_3)
2. 0.2 N Potassium Bromide (KBr)
3. 0.1 N Potassium Bromate (KBrO_3)/0.1 N Potassium Bromide (KBr)
4. Hydroxyammonium chloride (12% m/v)
5. 33% v/v Hydrochloric acid (HCl)

6. Tin (II) Chloride solution ($\text{SnCl}_2 \cdot \text{H}_2\text{O}$)
7. Nitric acid (HNO_3)
8. Mercury standard solution [Mercury (II) nitrate $\text{Hg}(\text{NO}_3)_2 \cdot \text{H}_2\text{O}$]
9. Argon gas
10. Deionized water
11. Distilled water

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. เครื่องมือและอุปกรณ์เก็บตัวอย่าง
 - 1.1 ขวด teflon ปากกว้างสำหรับเก็บตัวอย่างปัสสาวะ 50 มล.
 - 1.2 ตู้เย็นสำหรับแช่ตัวอย่างปัสสาวะ
2. เครื่องมือและอุปกรณ์วิเคราะห์ตัวอย่าง
 - 2.1 microwave oven
 - 2.2 muffle furnace
 - 2.3 automatic pipette
 - 2.4 conical tube ขนาด 15 มล. และ 45 มล.
 - 2.5 teflon bottle ขนาด 250 มล.
 - 2.6 เครื่องชั่งสารเคมีชนิดละเอียด
 - 2.7 ตู้ฉีกควัน
 - 2.8 เครื่องกลั่นกรด

การเตรียมสารเคมี

1. **0.2 N Potassium Bromate (KBrO_3)** นำผง KBrO_3 ไปเผาด้วยเครื่อง muffle furnace ที่อุณหภูมิ $250 \pm 20^\circ\text{C}$ เป็นเวลา 5 ชั่วโมง ทิ้งให้เย็น ชั่งผง 2.78 กรัม ปรับปริมาตรในน้ำ deionized water ให้ได้ 500 ml เก็บใน teflon bottle มีอายุ 1 สัปดาห์
2. **0.2 N Potassium Bromide (KBr)** นำผง KBr ไปเผาด้วยเครื่อง muffle furnace ที่อุณหภูมิ $300 \pm 20^\circ\text{C}$ เป็นเวลา 5 ชั่วโมง ทิ้งให้เย็น ชั่งผง 11.90 กรัม ปรับปริมาตรในน้ำ deionized water ให้ได้ 500 ml เก็บใน teflon bottle มีอายุ 1 เดือน
3. **0.1 N Potassium Bromate (KBrO_3)/0.1 N Potassium Bromide (KBr)** นำ 0.2 N KBr และ 0.2 N KBrO_3 ที่เตรียมไว้มาอย่างละ 50 ml ผสมสารละลายทั้งสองให้เข้ากัน เตรียมทุกวัน
4. **Hydroxyammonium chloride (12% m/v)** ชั่งผง 12 กรัม ปรับปริมาตรด้วย

deionized water ให้ได้ 100 ml เก็บใน volumetric flask มีอายุ 1 สัปดาห์

5. 33% v/v Hydrochloric acid (HCl) HCl conc. 167 ml ปรับปริมาตรด้วย deionized water ให้ได้ 500 ml

6. Tin (II) Chloride solution ($\text{SnCl}_2 \cdot \text{H}_2\text{O}$) ชั่งผง 2 กรัม ต่อ HCl (33%) 45 ml ปรับปริมาตรด้วย deionized water ให้ได้ 100 ml นำไปคนสารละลายให้เข้ากันโดย Hot plate ทิ้งไว้ให้เย็น เตรียมทุกวัน

7. Blank

0.1 N KBrO_3/KBr	5 ml	$\left\{ \begin{array}{l} \text{Hydroxyammonium chloride 12\%} \\ 150 \mu\text{l} \end{array} \right.$
HCl (33%)	37.5 ml	
ปรับปริมาตรด้วย deionized water ให้ได้ 250 ml		

เตรียมทุกวัน

8. Standard base (ใช้ในการเตรียม series mercury standard) เตรียมทุกวัน

0.1 N KBrO_3/KBr	5 ml
HCl conc.	12.5 ml

ปรับปริมาตรด้วย deionized water ให้ได้ 250 ml

9. Mercury standard solution [Mercury (II) nitrate $\text{Hg}(\text{NO}_3)_2 \cdot \text{H}_2\text{O}$] = 1000 mg/L มีอายุนาน 6 เดือน

series mercury standard เตรียมทุกวัน

หมายเหตุ

1. น้ำที่ใช้ในการเตรียมสารละลาย คือ deionized water
 2. Hydrochloric acid และ Nitric acid นำมากลั่นก่อนใช้งาน
- การเตรียมตัวอย่างปัสสาวะเพื่อการวิเคราะห์ด้วยเครื่อง microwave oven (setting time = 50 W 10 นาที, Vent. 20 นาที)

1. ใส่ urine ใน teflon vessels 10 ml
 2. เติมนitric acid 5 ml
 3. หลังจากเตรียมตัวอย่างเสร็จแล้ว ปรับปริมาตรด้วย deionized water ให้ได้ 50 ml
 4. นำตัวอย่างไปวิเคราะห์ด้วยเครื่อง Hydride generator fluorescence spectrometer
- การทำความสะอาด vessel ของเครื่อง microwave oven (setting time = 700 W 10 นาที, Vent. 50 นาที)

1. ใส่ Hydrochloric acid (conc.) 6 ml

2. ใส่ Nitric acid (conc.) 2 ml

การทำ **recovery test mercury** ทำการทดลอง 5 ซ้ำ โดยการเตรียมตัวอย่างปัสสาวะ ก่อนการวิเคราะห์ ด้วยเครื่องมือ microwave oven ที่ 50 W 10 นาที , vent 20 นาที ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

sample	1.1 ml	HNO ₃ Conc.(ml)	ตัวอย่าง(10ml)	final volume 50 ml (ปรับปริมาตรด้วย deionized water)
1. blank	Std. Base	5	Deionized water	33.9
2. Urine No add R1	Std. Base	5	Urine	33.9
3. Urine No add R2	Std. Base	5	Urine	33.9
4. Urine add Std. Hg R1	Std. Hg 50 µg/L	5	Urine	33.9
5. Urine add Std. Hg R2	Std. Hg 500 µg/L	5	Urine	33.9

หมายเหตุ final volume = 50 ml + 12%Hydroxyammonium chloride 40 µl

$$\% \text{ recovery } 5 \mu\text{g/L} \pm \text{SD} = 98.68 \pm 0.22$$

$$\% \text{ recovery } 50 \mu\text{g/L} \pm \text{SD} = 97.39 \pm 3.25$$

limit of detection

ทำการทดลอง จำนวน 8 ซ้ำการทดลอง

$$\text{mean of blank} = 0.007$$

$$\text{SD of blank} = 0.01$$

$$\text{limit of detection} = 3 \text{ SD of blank}$$

$$= 3 \times 0.01$$

$$= 0.03 \mu\text{g/L}$$

การวิเคราะห์ระดับ creatinine (Jaffe reaction)

Photometric colorimetric test for endpoint

อุปกรณ์การทดลอง

1. Spectrophotometer

2. Water bath
3. หลอดทดลองขนาด 13 x 100 มม.
4. ขวด teflon ขนาด 250 มล.
5. เครื่องแก้วขนาดต่าง ๆ

สารเคมี

Creatinine liquicolor ประกอบด้วย

1. Creatinine picric acid
2. Creatinine buffer
3. Creatinine standard
4. Acetic acid

การเตรียมสารเคมี นำ Creatinine picric acid และ Creatinine buffer ในปริมาณเท่า ๆ กันมาผสมให้เข้ากัน (working reagent) มีอายุการเก็บประมาณ 1 สัปดาห์ที่อุณหภูมิห้อง

วิธีการวิเคราะห์ Creatinine

1. dilute urine 10 เท่า
2. เตรียมหลอดทดลองขนาด 13 x 100 มม.
 - 2.1 ใส่ deionized water 0.2 ml (blank)
 - 2.2 ใส่ urine 0.2 ml (sample)
3. pipet working reagent 3 ml ใส่ในหลอดทดลองทุกหลอด
4. เขย่าให้เข้ากันแล้วนำไป heating bath ที่อุณหภูมิ 37 °C นาน 15 นาที
5. set wavelength 510 nm ตั้งค่า blank = 0 อ่านค่า A1
6. เติม Acetic acid 0.1 ml ในหลอดทดลองทุกหลอด เขย่าให้เข้ากัน ตั้งทิ้งไว้ที่

อุณหภูมิห้องนาน 5 นาที

7. ตั้งค่า blank = 0 อีกครั้ง อ่านค่า A2

การคำนวณ

$$\frac{\Delta \text{ Abs. (unknown)} \times \text{concentration of standard}}{\Delta \text{ Abs. (standard)}} = \text{creatinine (mg/dl) in unknown}$$

$$\Delta \text{ Abs.} = \text{absorbance A1} - \text{absorbance A2}$$

standard 5 mg/dl มีค่า A1 = 0.23 และ A2 = 0.0

ตัวอย่าง

$$\frac{(A1 - A2) \text{ unknown} \times 5.0 \text{ mg/dl}}{0.23 - 0.0} = ? \text{ mg/dl}$$

ค่าที่ได้นำไปแปลผลร่วมกับปริมาณสารปรอทในปัสสาวะ หน่วยคือ $\mu\text{g Hg/g creatinine}$

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (statistical package for social science) for windows release 9.0

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) standard error และค่าพิสัย (range) ค่าร้อยละ มาอธิบายลักษณะปริมาณสารปรอทในปัสสาวะของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

2. สถิติเชิงอนุมาน

2.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปริมาณสารปรอทในปัสสาวะของกลุ่มทัศนบุคลากร และกลุ่มบุคลากรทั่วไป (กลุ่มควบคุม)

2.2 ใช้สถิติ Student Newman Keuls (SNK) ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของปริมาณสารปรอทในปัสสาวะของกลุ่มทัศนบุคลากรและกลุ่มบุคลากรทั่วไป (กลุ่มควบคุม)

2.3 ใช้สถิติ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปริมาณสารปรอทในปัสสาวะของนักศึกษาทันตภิบาลและนักศึกษาพนักงานอนามัย (กลุ่มควบคุม)

2.4 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way ANOVA) และ t-test หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปริมาณสารปรอทในปัสสาวะของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปัจจัยต่าง ๆ

2.5 ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$